

Pas på dig selv, mand

Prostata's funktion og sygdomme

Kom med
i PROPA

Prostata's funktion

Du skal passe på dig selv, når det gælder din prostata. Den kan blive angrebet af kræft i mere eller mindre alvorlig grad.

Prostata kaldes også blærehalskirtlen og er hos den yngre mand på størrelse med en kastanje. Den ligger lige under blæren og omkranser urinrøret. Prostata har til opgave at danne sædvæske, som frigøres ved seksuel udløsning.

Kirtlen har tilbøjelighed til at vokse med alderen. Denne godartede vækst medfører, at kirtlen begynder

at klemme om urinrøret, hvilket kan påvirke afløbet fra blæren i form af hyppige vandladninger,

slap stråle, bydende trang, natlige vandladninger, dårlig blæretømning og blærebetændelse. I de fleste tilfælde er det en godartet forstørrelse, men forstørrelsen kan også skyldes kræft i prostata, og så er det en mere alvorlig sag.

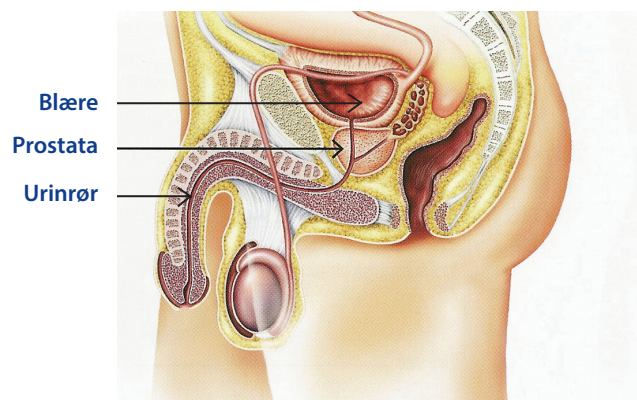
De fleste mænd udvikler med tiden prostatakræft. Over halvdelen af 60-årige mænd har sygdommen, og forekomsten stiger herefter betydeligt. De færreste udvikler symptomer og får aldrig sygdommen påvist.

Imidlertid udvikler sygdommen sig anderledes hurtigt og mere aggressivt hos et mindretal. Det medfører således herhjemme ca. 1.200 dødsfald årligt.

i

Vækst af prostata kan med alderen give vandladningsbesvær

Symptomer på prostatakræft

Prostatakræft udvikler sig meget langsomt og giver i mange år oftest ingen symptomer. Man vil således gennem årtier kunne udvikle en uheldbredelig kræft med spredning til bl.a. knoglerne, inden de første symptomer afslører lidelsen.

Oftest vil symptomerne i forbindelse med vandladning skyldes en godartet forstørrelse af prostata, men de kan også skyldes kræft i prostata. Når generne med vandladningen bliver omfattende, bør man derfor kontakte sin læge.

Følgende symptomer og fund kan være forenelig med prostatakræft:

- Blod i urinen
- Blod i sædvæsken
- Vandladningsproblemer
- Vedvarende smerter i underlivet, ryggen og bækkenpartiet
- Kronisk hævede ben

Arvelighed

Mindst 10% af alle tilfælde af prostatakraft er arveligt betingede. Specielt i familier, hvor en eller flere mænd før 55-års alderen bliver syge af prostatakraft, er de øvrige familiemedlemmers risiko betydelig forhøjet. Jo flere i familien som rammes af prostatakraft, desto større er risikoen for at få sygdommen.

Har du således en eller flere nære slægtninge f.eks. en far og/eller en bror/morbror/morfar, der som relativt unge har eller har haft prostatakraft, bør du kontakte din læge for en samtale og undersøgelse.

Ved en alvorlig prostatakraft hos faderen i en relativ ung alder bør sønnerne altid lade sig undersøge ved 45-års alderen

PSA-tallet undersøges gennem en almindelig blodprøve

Undersøgelse og diagnose

Da sygdommen således typisk udvikler sig snigende, lader mange mænd sig teste for sygdommen med blodprøven PSA. Herved undersøges blodkoncentrationen af et enzym, som alle mænd producerer i prostata. PSA produceres for at holde sædvæsken flydende.

se eller prostatakraft er eksempler på tilstande, som kan medføre, at PSA i højere grad lækker fra prostacellerne til blodet, hvorved PSA værdien stiger.

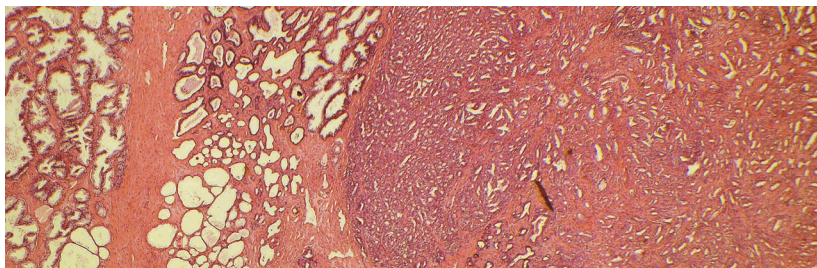
Prøven kan således desværre ikke med sikkerhed hverken bekræfte eller afkræfte prostatakraft. Ved prostatakraft er PSA typisk forhøjet, men i de mest alvorlige typer er PSA typisk helt normal eller ligefrem lav.

I forbindelse med undersøgelsen bør lægen føle på prostata. Lægen kan efter faglige overvejelser og i samråd med den undersøgte tilbyde at tage PSA blodprøven for at måle PSA-tallet.

i

Prostata Specifikt Antigen (PSA) – ikke en kræfttest

Godartet forstørret prostata med evt. ledsagende besværet vandladning og dårlig blæretømning, blærebetændelse

Analyse af vævsprøver fra prostata er med til at afklare, hvilken type prostatakræft en patient har

Er PSA-tallet forhøjet, bør prøven gentages, og man bør sikre sig, at man ikke samtidig har f.eks. blærebetændelse, som kan medføre en mere end 10-dobling af PSA.

Er PSA fortsat forhøjet uden god forklaring, bør du henvises til en urinvejskirurg. Denne vil vurdere behovet for vævsprøvetagning, hvorved der typisk tages 10 ultralydsvejledte nåle-vævsprøver gennem endetarmen.

På grund af den hyppige anvendelse af PSA-testen får ca. 4.000 mænd i Danmark årligt stillet diagnosen prostatakræft. Vævslægen kan på baggrund af biopsierne stille diagnosen kræft. Samtidig kan lægen forsøge at give et bud på, om det drejer sig om den alvorlige eller fredelige prostatakræftform efter en skala fra 2-10 (Gleason score).

Biopsitagningen er en stikprøveundersøgelse og vævslægens svar afhænger af vævsprøverne. Et normalt fund udelukker således ikke, at prostata indeholder kræftforandringer, ligesom fredelige kræftfund ikke nødvendigvis udelukker mere aggressive celler andre steder.

Påvises aggressive celler i flere af

biopsierne, vil aktiv behandling typisk være nødvendig.

Fredelige kræftforandringer med samtidig lav PSA kan ses an og overvåges inden endelig stillingtagen om behandlingsbehov.

i

Prostatakræft er hyppig – findes i fredelig og alvorlig type

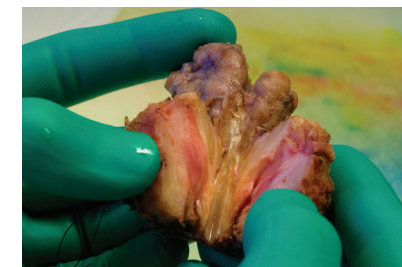
Behandling af prostatakræft

Du skal derfor være opmærksom på, at PSA-testen og efterfølgende undersøgelser kan medføre påvisning af kræft, hvilket for de fleste vil være en belastning.

En del af de tilfælde af prostatakræft, som konstateres, er ikke behandlingskrævende, men kræver en løbende overvågning. Det er nemlig ikke altid muligt at afgøre, om en prostatakræft er aggressiv eller en "fredelig" form.

Mange mænd har svært ved at forene sig med at leve med en prostatakræft og ønsker derfor behandling. Dette forhold kan føre til overbehandling af sygdommen.

Den nyeste forskning har vist, at undersøger man 1400 mænd med

forhøjet PSA-tal, vil knapt 50 patienter efterfølgende blive opereret eller strålebehandlet for prostatakræft. Det gør man for at redde blot én enkelt fra at dø af prostatakræften indenfor de efterfølgende ni år.

Jo tidligere kræften opdages, desto bedre er behandlingsmulighederne, men også risikoen for, at man overbehandles for fredelige kræftforandringer i prostata.

Behandlingerne er desværre oftest forbundet med flere ubehagelige bivirkninger, uanset om du lader dig behandle for en farlig eller en fredeligere prostatakraft. Mange af bivirkningerne kan dog afhjælpes med medicin eller kirurgi.

Opdages kræften inden den spredt sig uden for prostata, kan du tilbydes en helbredende behand-

ling eller aktiv overvågning. Operativ fjernelse af prostata eller bestråling af prostata er behandlinger med et helbredende sigte, som i dag tilbydes i Danmark. Det er ikke altid nødvendigt, at en behandling straks eller nogensinde iværksættes. Har kræften spredt sig uden for prostata, kan hormonbehandling synke sygdomsudviklingen væsentligt.

Selv om du har fået konstateret prostatakraft, kan du godt nyde livet i mange år

I dag anvendes i stigende omfang robotoperationer ved fjernelse af prostata

Tidlig opsporing af prostatakraft

Mange mænd kommer desværre fortsat for sent til at få en helbredende behandling. Årsagen hertil er, at sygdommen i det tidlige og helbredelige stadie, typisk ikke giver symptomer. Der mangler endnu sikre metoder til at undersøge og fastslå, hvilke mænd der vil udvikle den farlige form for prostatakraft.

Der arbejdes intensivt på at finde nye markører i væv, blod og urin til anvendelse for tidlig påvisning af den farlige form for prostatakraft.

Tilsvarende udvikles der i disse år en lang række nye medicinske behandlinger af den aktuelt uheldelige prostatakraft. Af samme grund forventes overlevelsen af sygdommen betydeligt forbedret inden længe.

Usikkerhed
kan føre til
overbehandling

Hvad kan du selv gøre?

Sund levevis indbefattende fedtfattig kost og motion, samt forebyggelse af vitamin D og selen mangel, menes at kunne nedsætte risikoen for at udvikle prostatakræft.

Er du arveligt disponeret for prostatakræft, eller har du symptomer, som kan skyldes sygdommen, bør du tale med din læge om nødvendigheden af en prostataundersøgelse og PSA måling.

Du kan læse mere om prostatakræft, behandling og bivirkninger på

Prostatakræftforeningens hjemmeside: www.propa.dk. Her kan du også læse om fordelene ved et medlemskab af foreningen. Husk, du støtter dig selv og dine pårørende, ved at blive medlem.

Fakta om prostatakræft

- Prostata producerer sædvæske
- Godartet vækst af prostata medfører ofte vandladningsgener, men de skyldes kun sjældent tidlig, helbredelig prostatakræft
- Prostatakræft er meget hyppig
 - findes i fredelig og alvorlig type
- Symptomer på prostatakræft er sjældne i det tidlige stadie
- Over 10% af tilfældene af prostatakræft skyldes arvelighed
- Prostata Specifikt Antigen (PSA) – er ikke en kræfttest
- Forhøjet PSA kan medføre vævsprøvetagning
- Usikkerhed kan føre til overbehandling
- Prostatakræftbehandling er med risiko for bivirkninger
- Sikre opsporingsredskaber mangler
- Der forskes intensivt
- Du kan selv gøre noget

i

Prostata-
kræftforeningen
er til for dig

PROPA
Prostatakræftforeningen

Tlf. 33 12 78 28
sekretariat@propa.dk
www.propa.dk

Bliv medlem af PROPA

Prostatakræftforeningen har til formål at hjælpe mænd, som rammes af prostatakræft. Det gør vi bl.a. ved at holde møder over hele landet og udgive et medlemsblad, samt informere via www.propa.dk

Herigennem får du som medlem mulighed for at følge udviklingen i behandlingen af sygdommen og at møde andre i samme situation.

Ved at blive medlem gør du Prostatakræftforeningen PROPA stærkere. Samtidigt støtter du også dig selv ved at blive en del af fællesskabet.

Teksten i denne brochure er skrevet af professor, overlæge Michael Borre, Aarhus Universitetshospital, Skejby

 Besøg www.propa.dk

 Eller ring på telefon 33 12 78 28

2019.02-1000